

Pusztaszeri milliók

Néhány évvel ezelőtt a pusztaszeri szövetkezeteknek nagy híre volt. Akkor még három közös boldogult-boldogtalankodott a homokon: a Petőfi, a Kossuth és az Árpád Tsz. A konzervatív felfogású kis szövetkezetekben nem lehetett megteremteni valamirevaló boldogulást, évről évre kintlódva, becsülettel, kisebb-nagyobb hibákkal dolgoztak a tagok, zárták az éveket, úgy, ahogy. Végül az elhatározást nagy tét követte, egyesültek a termelőszövetkezetek, létrejött Pusztaszeren egy közös gazdaság, a Hétvezér Tsz. Az egyesülést követően nem kopogtattak fényes sikerek, inkább a gondok mélyültek, súlyosodtak, s a három szegényes lakodalmi fél esküvőjéből nem lett boldog házasság. 1971-ben 7 millió 600 ezer forint, 1972-ben pedig 9 millió 500 ezer forint mérleghiánnyal zárta a gazdálkodás a termelést.

1972. szeptemberében Gruber János személyében újrakezdte meg a munkát, ezt követően a szövetkezeti demokrácia szellemében új vezetési alakult ki, bátran támaszkodva a szövetkezeti fiatalokra. Egy év mérlege: a pusztaszeri határban sikerült ismét megteremteni az emberek bizalmát, hitét a nagyüzemben, s ezekben a napokban igazán büszke lehet a tévesz gazdálkodás, hiszen nem akármilyen esztendőzt zárnak, feltehetően 3,5–4 millió forintot nyereséget értek el az elmúlt esztendőben.

Hogyan? Mi ennek a titka? — A szövetkezeti demokráciát megtartva, mindenképpen olyan friss energiákat akartunk a vezetésbe vonni, amit korábban nélkülöztek Pusztaszeren. Új módszerekkel dolgoztunk a termelésben is, s ezek nagyobb önállóságot követeltek, de egyben nagyobb felelősséget is róttak a vezetésre. A tavalyi év első felében még több téren bizonytalankodtunk, mivel gyakorlati tapasztalatunk nem volt. Mertünk kezdeményezni és mertünk kockázatot vállalni — mondja az elnök, Gruber János. — Tíz és fél millió forint bértömegünkre alapoztunk, igen szigorú és többször átgondolt tervet készítettünk, majd Pusztaszer történetében először, 1973. január 1-től minden hónapban a tagok munkadíját 100 százalékkal kifizetjük. Ágazati termelésre térünk át, minden hónapban értékeljük az ágazatok munkáját, fessz, következetes vezetéssel, a szövetkezeti demokrácia példás megtartásával.

A gazdaságban ma már a tájékoztatás nem szívség, hanem kötelesség, munkatársi kapcsolat. Az emberek elfogadják a tanácsot és tisztességesen dolgoznak munkahelyükön, a földeken, az állattenyésztési telepeken. A fiatal szakvezetők segítik egymást, aminek szép példái sorolhatnánk, így például Makra István növénytermesztési ágazatvezető közreműködött a szarvasmarhavasárlásokról, vagy a háztáji agronómus, Szabó László a hírtől libák leadásánál, Kovács János főraktáros pedig a téesztagok háztájában termelt szőlőt vette át. A pincészet Kisteleken vásárolta a szőlőt, de a Hétvezér Tsz tagjai odaszállítják, akkor nagy a munkakiesés, sok az időpocsékolás, ezért a téesz megbízta Kovács Jánost, hogy a főraktárosi teendők ellátása mellett vegye át a háztájában termelt szőlőt, amit azután a termelőszövetkezet értékesített.

A szövetkezeti demokrácia javulását bizonyítja a rendszeresen, időben tartott különböző rendezvények. A közelmúltban a szociális problémákat tárgyalták — többek között, hogy üzemi konyha kellene —, s a fiatalok jobb munkalehetősége érdekében segédüzemágak kialakítását. Ugyanakkor a vezetőség másik alternatívaként a szarvasmarhaprogram fejlesztését terjesztette elő, ami ugyan pillanatnyilag nem segít a fent említett problémákon, de a meglévő épületek kihasználásával a következő években jelentős fordulatot hozhat a gazdaság életében, s akkor majd rátérhetnek a most elodázott szociális gondokra is.

Másképpen fogalmazva: az elmúlt évben a pusztaszeri téeszben valamennyi döntésnél szigorúan figyelembe vették, hogy a határozat az egész tagság érdekében történjék, legyen az termelési vagy jövedelmi kérdés.

Tavaly kemény év járt Pusztaszeren. Semmiképpen sem könnyelhetjük el a sikeres gazdálkodást azzal, hogy rekordot adott a szőlő. Máshol talán nem? Az eredmény alapja, másik tényezője a termelési szerkezet változtatása. A már elkészített távlati fejlesztési tervet figyelembe véve dolgozták ki a meliorációs programot, annak hatásait, s nem utolsósorban az éves tervet. A munka termelékenységét nézve még óriási tartalékokkal rendelkeznek, az idén, s ezt az évet követően legfőbb hatóerő lehet a közös gazdaságban az intenzitásra való törekvés. Az alapvető hibákon túl vannak, hiszen az elmúlt évben is meg kellett küzdeniük a következőkkel:

a tagságnál nem volt egységes gondolkodás, a szövetkezeti vezetők nem ismerték még jól egymást, valamint a tagság és a vezetők kapcsolatát is erősíteni kellett.

Növénytermesztésben a gabona, a kalászos termesztésének fő célja, hogy az állatállományt lássa el olcsó takarmánnyal. A homoki viszonyoknak megfelelő termesztéssel, az állattenyésztés ellátása mellett 6 millió 500 ezer forintot produkált a gabonatermesztés. A kertészet remekelt. A tervezett 8 millió 400 ezer forint árbevétel helyett 13 milliót ért el. Szőlő 152 hektáron termelt, s a tervezett hektáronkénti 65 mázsa helyett 135 mázsát szüreteltek. Elsősorban annak köszönhető, hogy hektáronként 17 mázsa vegyes műtrágyát szórta a területre, új metszésteknológiát alkalmaztak, meg elegendő szerves trágyával látták el a földeket.

Állattenyésztésben a 14 millió forint árbevétellel szemben 16 millió 600 ezer forintot értek el. Jól bevált a kötetlen, kiscsoportos marhahizlalás, 6–7 forinttal olcsóbban állítottak elő egy kilogramm húst az eladási árnál. Lerövidítették a hizlalási időt. Ugyanakkor terven felül aprójószágokat, 24 ezer gyöngyöst, és 30 ezer csirkét értékesítettek, vagyis 1 millió 200 ezer forintot árultak az üresen levő épületek kihasználásával.

Mit jelent ez a tagoknak? Elsősorban garantált havi fizetést. Igen tisztességes homoki jövedelmet. Naponta 90 forintot keresnek meg ma már a pusztaszeri Hétvezér Termelőszövetkezetben, s az évi átlagkereset 15–18 ezer forint között alakul. Sikeres gazdálkodás.

Sz. Lukács Imre

Tanulnak a traktorosok

A nyíregyházi Mezőgazdasági Főiskolán meg a tavaszi vetésének megkezdése előtt, 60-as létszámú turnusokban, egyhetes, bentlakásos tanfolyamon csaknem öt-

száz traktorost, gépcsoportvezetőt képeznek ki a nádudvari zárt kukorica- és iparivető-termelési rendszerben használt korszerű traktorok, vetőgépek kezelésére, szerelésére.

Siklós János:

LASSAN MŰLIK AZ ÉJJEL

5. Addig foglalkozott a szellemidézésrel, meg az átváltozások lehetőségeivel a szerencsétlen vályogvető, amíg aztán egészen kikopott a rendes, hétköznapi életből. Már régen nem dolgozott. Két esztendője, hogy elhalt az asszony, s ittmaradt a sok gyerekkel. Odavette pótaszonynak Czimibi Verát, az meglopta, s aztán elszökött tőle. Szőgi azóta nem foglalkozott mással, csak tértéssel. Gyűléseken ült, eljárt a homoki tanavilágba, szellemidéztet tartott a homoki parasztnak. A vezeklő, menekülő asszonynak, emberek elé idézte és halálra ítélte a sok világi elenséget, és megjövendölte a nagy pusztulás idejét. Akkor majd minden földi bűn megtörlesz kerül, s boldogok lesznek, akik tisztán éltek. Könyörgött, jajveszékel, biblilázott a jehovista tanokból, s a valóságos élet kegyetlenségéből a révület könnyedségébe vitte a hallgatóságot.

Húsvét előtt nagy látomása támadt Szőgi Balásznak. Megjövendölte a világ végét, megadta a pontos időt is. Félelme felerősödött, s ezután meg azt a kevéske kis munkát is elutasította, amelyet a szomszédok ajánlottak. Vályogvetőit összetörte és feltűzte. Amit szellemidézésért kapott a homokiaktól, krumplit, hagymát, zsírt, lisztet, azt hordta haza, kisebb mértékű hentesszatyrában. Szeptemberben aztán a

A MAGYAR VADÁLLOMÁNY

Hazánk büszkélkedhet a három, legértékesebbnek tartott európai vadfaj világrekorder trófeájával: Martonvásáron lőtték a szinte valószínűtlenül magas pontszámú agancsot viselő őzbakot, Tuskóson esett a világrekordot tartó szarvasagancs és Gyulajon a páratlan szépségű dámlapát. Ezeket kívül még sok-sok arany- és még több ezüst-, meg bronzérmes trófea látható a Mezőgazdasági Múzeumban rendezett agancsgyűjteményben.

A vadgazdálkodás népgazdaságunk egyik jelentős bevételi forrása. A hazai vadállomány értéke jelenleg jóval meghaladja az egymillió forintot. Az utóbbi évtizedben évről évre emelkedett a vadgazdálkodás hozama: megfelel egy átlagos megye állattenyésztésből származó bevételének. A vadgazdálkodás exportlehetőségei szinte kimeríthetetlenek. A nyugat-európai piacot nem tudjuk kielégíteni sem élő, sem lőtt vaddal. Hat darab élő fogoly exportára — dollárban — megegyezik egy 1 mázsa súlyú sertés árával, egy élő fácán hét baromfi, egy lőtt fácán 3 kg vágott baromfi árának felel meg. Az 500 grammon felüli őzágancs minden grammja 1 gramm aranyat ér. Egy 9–12 kg-os szarvasagancs több száz ezer forint értékű. De a vadászat nemcsak exportcélokat szolgál, 22 ezer magyar vadásznak jelent szórakozást és sportot.

Minek köszönheti a magyar vadgazdálkodás a világraszólo eredményeket; milyen körülmények hozták létre a páratlan vadállományt?

Vadállományunk az elmúlt évszázadok változó természeti adottságait, elsősorban az élőhelyül szolgáló növényzetét követve formálódott a maivá. A népvándorlás korában jelentős erdőirtások voltak és a honfoglalás idején az Alföld jó néhány helyén már kialakult a pusztaság. Az Alföld ősi növénytakarójára végetes csapást jelentettek a török idők, amikor a kiirtott fát, erdőt senki és semmi nem pótolta. A 18–19. század visszaállította a vadállományt a pusztaságba, a vadgazdálkodás végérvényesen az

Alföld kiszáradásához és növénytakarójának elszegényedéséhez vezettek. Sok tízezer holdon szűnt meg az akkor még milliós tömegű vízivad fészkelőhelye. Mivel az erdőterületek visszahúzódtak a hegyekbe, megritkult a nagy vadállomány is. Eltűnt az Alföldről a nyírfajda, a hód, a sakál, és a farkas, de ugyanebben az időben a hegyekből ki-pusztult a bölény, megfogtakozott a medvék, a hiúzok és a zergék száma is.

Az akkor kialakult új növénytakaró és a mezőgazdasági kultúrnövények viszont néhány, addig kevésbé elterjedt vadfajnak kedveztek. A természetből elhódított területeken megjelentek és elszaporodtak a fácánok, foglyok és mezei nyulak. Sikeresnek bizonyult a múlt századi muflontelepítés is: hamarosan az ország több hegyvidékén elszaporították őket. Korunkban a korszerű állattenyésztési és takarmánygazdálkodási módszerek bevezetése megnövelte a lucerna, a vöröshere és egyéb takarmánynövények vetésterületét: ennek köszönhető a mezei őzállomány mennyiségi és minőségi gyarapodása.

A nagyüzemi művelés természetesen számos hátrányt is jelentett a vadállomány számára. Teljesen kiszorította a tűzokot, amint a vegyszeres növényvédelem is erősen megritkította a vadak számát. A természet kedvezőtlen tényezői is formáltak, állandóan formálják vadállományunk arculatát. A természeti tényezőknek azonban abban is szerepük van, hogy vadaink minősége Európában egyedülálló: ezt a természeti adottságok szerencsés egybeesésének is köszönhetjük.

Különösen a Dunántúlon kedvezőek a talajadottságok. Az ártéri talajokban mindegyik megtalálható azok az ásványi anyagok, amelyek a szerves mikroelem-szükségletben elengedhetetlenek. Az ártéri területek vegyes növényzete bőségesen tartalmazza ezeket, a vad számára fontos ásványi anyagokat. Az erdőkert szerencsésen egészíti ki a vegyes növényzetű aljnövényzetét és a környé-

ken természetű kultúrnövényzet: szarvasaink tápanyagszükségletét hiánytalanul fedezik.

Jellemző a magyar tájra a napfényes órák nagy száma: országos átlagban 2000 órát süt a nap. Hatására a növényekben és a gyümölcsökben nemcsak az íz- és zamatanyagok halmozódnak fel, hanem a kalóriadús tápanyagok is. Szarvasaink szervezetének az enyhe őszi hónapokban a bőséges után megvan ideje felkészülni a télre. Az őszi növényzet nagy tápértéke révén az állatok kondíciója feljavul és a téli hónapok viszontagságainak nem legyengült állapotban indulnak neki. Mindezek a tényezők a Dél-Dunántúlon jelentkező a legkifejezettebben, tehát nem véletlen, hogy innen kerülnek ki a legértékesebb trófeák.

A természeti adottságok mellett legalább olyan fontos vadállományunk alakulása szempontjából, hogy kialakulhatott az egységes szemlélet a vadgazdálkodásban és a tudományos szemléletnek megfelelően az egész országot átfogó egységes irányítás a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium vezetésével. Az elmúlt 25 év vadászati eredményeitől vezetett az út az 1971-ben megrendezett Budapesti Vadászati Világkiállításig.

H. J.

Gázhajtású teherautók

Hamarosan nagyszámú olyan teherautó jelenik meg Moszkva utcáin, amely cseppfolyósított gázzal működik. Ez is hozzájárul majd, hogy a szovjet főváros levegője mind tisztábbá váljék.

A szovjet Minisztertanács tavalyi rendeletét adott ki, amelynek értelmében 1974–1976-ban Moszkvában 35 ezer teherautót alakítanak át gázműködésűre. 15 új gáztöltő állomást építenek a szovjet fővárosban, a régieket pedig korszerűsítik.

gyerekeit eltöltötte az iskolától, mert ott rosszat tanítanak.

A kis szobában hangos kiabálásba fordult az összefolyt beszéd, és gyerekenyér árnyéka vetődött a fejkendőnyi ablakra, azután egy másik kéz emelkedett föl, és beleszápolt az ablaküvegbe.

— Segítség! Jaj! Segítség! — visított a tört üvegen át az egyik kócos kislány.

Megreztemem. A sivító, zakatoló hang annyira felerősödött a fejemben, mintha a fűrésztől állnék. Bementem az udvarra, oda az ablak mellé.

— Segítség!

A sivalkodó lány elhallgatott, véres kezét nézte, riadtan, értetlenül. A vékony Szőgi csapott vállá elakart előlem az ablakot, elhúzta onnan a gyereket, az meg jajgatott könyörgéssel akart szabadulni a kezeiből. A hisztériás zaj eloszlósodott néhány pillanatra. A vékony levélajtó ki-vágódott, sárga fény ömlött ki széles nyalában a sáros, fekete udvarra. A nagyobbik fiú ugrott ki, meztelb a pocsoltyába, és fájdalmas, eszelős üvöltéssel kérte a segítséget.

Ereztem, hogy a fejből leszáll a vér, a gyomrom remegése is megszűnik, fejemben elhallgatott a szívás, s üszönös indulattal beordítottam az ablakon:

— Mit csinál, Szőgi Balázs!

Az ajtóhoz léptem és belöktem a meztelen gyereket a sárból. Riadtan néztek rám, nem értették, hogyan kerültem ide. Szőgi elébem ártorgott, vékony, sárga arcából mélyen beapadt szeme fényesen tűzött, és rámkiláltott:

— Mars ki innen!

Megmarkolta az asztalon heverő fanyelű kést. — Tegye le azt a kést! — szóltam rá nyugodt, kemény hangon.

A vályogvető markolászta a kopott fanyelűt, de nem támadott. Állt és meredt tekintettel figyelt rám, még mindig nem fogta föl, hogy mi történt. Csönd volt. Hallottam, hogy a kisebbeknek összevacsog a foguk az ideges félelemtől. A

füstös fal mellett álltak a nagyobbak, a három kisebb az ágy szürke ciháján ült. A nagyobbik fiú sáros lábbal, mozdulatlanul állt az ajtóban, odacövekelt a rémület.

— Tegye le a kést! — mondtam újra.

A kés nyele tompán koppant az asztalon. Szőgi merev tartása elernyed, megrogyott, s nehéz, fáradt fordulattal lépett az asztal mellett levő ülőkéhez. Félkarját az asztalra vetette, s ráhajtott föl sirt.

— Jaj, jaj, jaj, édes jó apukám, ne ríjjon, édesapukám — simogatták keshedt mellényének a hátát.

Mindnyáján odamentek, körülállták az asztalt, fehér, csontos kezek markolászta Szőgi Balázs hátát, vékony nyakát, tüskés haját. Álltam a pincy szoba közepén, és nem tudtam, mitévő legyek. Az asztal fölé akasztott lámpa halvány világa ólomszürke színt adott a gyerekeknek. Olyan furcsának láttam őket, mintha utolsó élettevékenységüket végeznék e fájdalmas vigasztalóval, és ezután mindjárt elindulnak egymásután, libasorban a temetői csapáson. Előli megy a nagyobbik fiú, utána a többiek, és a végén bukott testtartással Szőgi Balázs zárja a sort. Lehet, hogy erre készült a vályogvető.

Megláttam a szürke pöndölös kislány véres kezét. Feketére alvadott vércsomók borították be az ujjait, könyéig majszolta a vért.

— Öntsél vizet a lavórho! — szóltam az ajtóban álló fiúnak.

Bizonytalanul rezgő hangom olyan idegen volt, mintha valaki más közölte volna e gondolataimat. A gyerek nem mozdult.

— Víz! Nem hallottad?

Újra zakatolt, sivított a fejemben a szalagfűrés.

— Mozdulj már!

A kislány könyörgött, hogy ne bántsam, nagyon fáj a keze.

— Nem bántalak én, kimossuk a sebet.

(Folytatjuk)